

7. Solohub M. A. Tekhnolohiia konstruktsiinykh materialiv : pidruchnyk / M. A. Solohub, I. O. Rozhnetskyi, O. I. Nekoz ta in. ; za red. M. A. Solohuba. – 2-he vyd., pererob. i dopov. – K. : Vyshcha shk., 2002. – 374 s. : il.

АНТОНЮК А. О. Роль и место курса с основ изготовления конструкционных материалов в системе подготовки младших специалистов технологического образования.

Основным содержанием статьи является определение роли и места курсов основ изготовления конструкционных материалов в системе подготовки младших специалистов технологического образования. На основе литературных источников и учебных программ общеобразовательных школ и педагогических колледжей очерчено основное содержание курса, установлено межпредметные связи, детально проанализировано учебный материал содержательных линий, вариативных и инвариантных модулей учебной программы по трудовому обучению, выделено общую тематику предмета “Трудовое обучение” и курса “Основы изготовления конструкционных материалов”.

Ключевые слова: технологическое образование, основы изготовления конструкционных материалов, младший специалист, профессиональная подготовка, учитель технологий, трудовое обучение, профессиональная компетентность, роль и место курса, учебная программа, вариативный и инвариантный модуль.

ANTONIYUK O. O. Role and the place's determination of the basis of the constructive materials' production courses at the specialists' training system of technological education.

The article deals with the role and the place's determination of the basis of the constructive materials' production courses at the specialists' training system of technological education.

The main contents of the course are outlined on the basis of the literary sources and curricula of secondary schools and pedagogical colleges. Interdisciplinary connections are also determined. The author analyses the educational material of the contents lines and a variable and an invariable modules of the curriculum in Craft in detail. The common themes of Craft as a subject and the course “The basis of the construction materials' production” are singled out in the article as well.

Keywords: technological education, the basis of the construction materials' production, specialist, professional training, a teacher of technologies, Craft, professional competence, the role and the place of the course, a curriculum, a variable and invariable modulus.

УДК 378.091 :78

Бай Шаожун

ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ТВОРЧОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття розкриває особливості використання діагностичних методик оцінювання самоконтролю студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів. Здійснено критеріально-рівневий аналіз означеного феномену в процесі творчої інтерпретаційної діяльності. Проведена діагностична робота дозволила охарактеризувати рівні сформованості самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі

інтерпретації музичних творів, а саме: високий, середній та низький. Визначено залежність інтерпретаційної діяльності від розвитку творчих здібностей майбутніх учителів музики.

Ключові слова: *діагностичні методика, самоконтроль, оцінювання, майбутні вчителі музики, творчість, інтерпретація музичних творів.*

Потужні процеси світового освітнього сьогодення вимагають від національної системи вищої освіти відповідного реагування на вимоги до фахової підготовленості майбутніх учителів. Адаптація основними умовами зміцнення авторитету української держави і конкурентоспроможності фахівців різного профілю на міжнародній арені є утвердження високих технологій та підготовка вчителів педагогічного напрямку здатних до мобільності, творчого вирішення завдань, швидкого опрацювання великої кількості навчальної інформації, формування навичок самоосвіти та самореалізації та самостійного наукового самопізнання. Сучасному вчителю необхідно виховувати підростаюче покоління в дусі кращих міжнародних парадигмальних освітніх вимог. З позиції вищезазначених вимог педагогічний процес будується на основі врахування системи цілей, які в процесі цілетворення доповнюють одна одну, конкурують між собою, впливають одна на одну.

Важливим аспектом цієї проблеми у вирішенні питань якісної підготовки майбутніх учителів музики є залучення підростаючого покоління до духовних надбань національної і світової культури. На пріоритетному значенні вокально-хорового навчання наголошують видатні представники як сучасної української музичної педагогіки, до яких належать А. Авдієвський, А. Болгарський, С. Горбенко, А. Козир, Л. Куненко, Г. Падалка, О. Щолокова та ін., так і представники сучасної китайської музичної педагогіки, а саме: Бай Юнь-шен, Ван Го-вей, Ван Чао-вень, Вей Лімін, Лін Хай, Фан Дін-Тан та ін. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема формування самоконтролю майбутніх учителів музики в процесі виконавської діяльності. Якісна характеристика музиканта-педагога визначається його професіоналізмом, який залежить від того, в якій мірі майбутній педагог володіє сучасними засобами вирішення професійних завдань, в тому числі й самоконтролем творчої інтерпретаційної роботи. Системна розробка проблеми формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання на методологічній основі повинна стати одним із провідних напрямів сучасної педагогічної науки.

Мета статті полягає у представленні діагностичних методик оцінювання самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання. Недостатня теоретична і методична розробка даної проблеми негативно впливає на якість підготовки фахівців у галузі музичної освіти, що породжує суперечності між зростаючими вимогами до фахової підготовленості педагогів-музикантів і усталеною

практикою вокально-хорового навчання; високим попитом до творчої особистості викладача і певною прогалиною в системі підготовки вчителів музики відповідного методичного забезпечення; необхідністю досягнення вокально-хорової компетентності педагога-музиканта і рівнем його практичної здатності інтерпретувати музичні твори у процесі педагогічної діяльності.

Доцільно зазначити, що основна особливість творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики полягає у єдності двох форм щодо творчого збагачення тексту вокально-хорового твору і його художнього відтворення. Тому означений феномен доцільно розглядати в якості інтегрованої інтелектуально-творчої здатності, яка спрямовує вчителя музики на усвідомлене керування процесом вокально-хорового виконання щодо самостійного, оригінального і фахового відтворення художнього образу музичного твору. З цієї позиції необхідно широко використовувати інтонаційні можливості у процесі інтерпретаційного опрацювання тексту музичного твору. При цьому необхідно враховувати інтелектуальний аспект формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики, що дозволяє окреслити значення мисленнєвих операцій аналізу, синтезу, порівняння різних варіантів інтерпретації вокально-хорових творів.

З метою виявлення вихідного стану та рівнів сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики нами було проведено психолого-педагогічне діагностування досліджуваного феномена. Визначена нами структура означеного феномену складається з регулятивно-потребового, результативно-оцінювального та творчо-самостійного компонентів. Згідно визначеної компонентної структури самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності розроблено критерії та відповідні показники, що були взяті за основу педагогічного діагностування означеного феномена в умовах навчальної діяльності студентів музичних спеціалізацій педагогічних університетів.

Діагностична перевірка вихідних даних самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання мала виключне значення у нашому дослідженні, оскільки саме з'ясування початкового рівня досліджуваного явища дало змогу визначити окремі недоліки та окреслити схему подальшої педагогічної роботи даного напрямку студентів музично-педагогічних факультетів та інститутів мистецтв педагогічних університетів.

У цілому, контрольовано-вимірювальні процедури дозволили розв'язувати наступні завдання констатувального експерименту: попередню діагностику – отримання інформації, що дозволяла диференціювати студентів за вихідними рівнями сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання; поточну

діагностику – відстеження проміжних результатів ефективності експериментальних даних, які використовувалися в ході констатувального дослідження за окресленими методами; заключну діагностику – оцінка успішності студентів у співвідношенні з визначеними рівнями самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання.

Зазначимо, що термін “діагностика” (походить від грецьких коренів слів “діа” і “гнозис”), які тлумачаться як “розпізнавальне пізнання” [60] і широко використовується у педагогічних дослідженнях, зокрема у дослідно-експериментальній роботі. З метою виявлення інтересу студентів до вокально-хорової роботи та ціннісного ставлення до творів мистецтва на даному етапі педагогічного діагностування використовувалися методи тестування, письмового опитування та анкетування.

З метою виявлення мотивації та інтересу студентів до вокально-хорової роботи нами було застосовано методіку тестування на основі модифікованого тесту з визначення ставлення студентів до вокально-хорової діяльності за В. Петрушиним [157]. Доцільно зауважити, що тести (з англ. test – випробування), використовуються у педагогічних дослідженнях як оптимальний засіб оцінювання окремих психологічних рис, властивостей чи інших психологічних характеристик людини (інтересів, емоційних реакцій тощо) [168; 199]. Зручність використання тестів у дослідницькій роботі пов’язується передусім із відносною простотою процедури й обладнання; безпосередньою фіксацією результатів; можливістю їх використання як індивідуально, так і для цілих груп; зручністю математичної обробки; оптимальністю проведення та обробки отриманих результатів.

Проведене діагностичне дослідження за вищезазначеними параметрами дозволило з’ясувати, що більшість студентів (майже 78%) вважають, що вокально-хорове мистецтво є важливим та сприяє зростанню їхнього професійного становлення, що пояснюючи тим, що розвиваючи себе у цьому напрямку вони набувають знання та досвід, які значно впливають не лише на якість загальної музичної підготовки, а й сприяють формуванню самоконтролю власної виконавської діяльності. Більшість студентів (56%) відповідально ставляться до вивчення вокально-хорових дисциплін, та із зацікавленістю відвідують навчальні заняття з цих дисциплін, пояснюючи це тим, що ці заняття сприяють покращенню фахових знань та зростання їхнього професійного рівня.

З метою визначення уміння студентів створювати творчу атмосферу на вокально-хорових заняттях нами було застосовано методи тестування та самооцінки які дозволили визначити рівень готовності студентів до практичної діяльності, а саме: самостійність вибору педагогічно-доцільних творчих методів керівництва шкільним творчим колективом у період проведення педагогічної практики; та особистісного ставлення до вибору

власної стратегії особистісного співацького розвитку в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Це обумовлено тим, що самооцінка як вияв самосвідомості впливає на усі професійні прояви особистості. Адже вміння майбутнього фахівця об'єктивно оцінити рівень своєї професійної підготовленості, власних знань, умінь та навичок, оволодіння секретами творчої взаємодії з учнями є запорукою гармонійного досягнення педагогічної та виконавської майстерності.

Для даної експериментальної перевірки студентам було запропоновано оцінити власні досягнення у сфері співацької підготовки за результатами виступу в академічному концерті, сутність якого полягала в самооцінюванні власної підготовленості за дванадцятибальною шкалою. Так високий рівень складав від 10 до 12 балів, середній від 6 до 9 балів, та низький 2 до 5 балів. Процес оцінювання проходив за наступними показниками: вільне володіння музичним матеріалом; застосування набутих знань, умінь та навичок у практичній діяльності; здатність до саморегуляції у вокально-хоровій роботі. За результатами даного етапу констатувального експерименту процентне співвідношення студентів, що належали до високого рівня становило 8 відсотків, середнього – 65 відсотків, низького – 27 відсотків.

Наступний етап констатувального експерименту було спрямовано на виявлення показників міри сформованості саморегуляції та потреби у самореалізації в процесі вокально-хорової діяльності, а саме: виявлення студентами творчої активності та вольових якостей у вокально-хоровому навчанні; вміння створювати креативне середовище з учнями у процесі проведення педагогічної практики. На даному етапі дослідницької роботи застосовувалися методи письмового опитування та тестування, спостереження за власною виконавською діяльністю.

З метою виявлення творчої активності та вольових якостей у вокально-хоровому навчанні нами було запропоноване студентам письмове опитування, основу якого склали запропоновані судження поведінкових проявів, а саме: володіння здатністю до прояву вольових якостей; вміння відчувати настрій та внутрішній стан учнів; прояв здатності до рефлексивного оцінювання складних ситуацій; вміння легко встановлювати контакт у процесі спілкування; володіння здатністю прогнозувати розвиток особистості з орієнтацією на позитивне в ній. Так, результати обробки даного опитування показали, що лише 19% студентів виявляють високий рівень активності та вольових якостей, середній рівень виявили 63% опитуваних, низький рівень – 18% студентів.

На основі аналізу отриманих даних нами був проведений процесуально-рівневий аналіз, який дозволив охарактеризувати високий, середній та низький рівні сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики.

Так, високий рівень характеризується самостійністю вибору студентами педагогічно-доцільних творчих методів керівництва шкільним творчим колективом у період проведення педагогічної практики та особистісного ставлення до вибору власної стратегії особистісного співацького розвитку в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Міра сформованості саморегуляції та потреби у самореалізації в процесі вокально-хорової діяльності у студентів, яких ми віднесли до цього рівня визначається високою творчою активністю та яскравим проявом вольових якостей у вокально-хоровому навчанні, вмінням створювати креативне середовище з учнями у процесі проведення педагогічної практики. Майбутні вчителі музики даного рівня в активному творчому процесі виступають в ролі виконавця-інтерпретатора, завданням якого є створення художнього образу музичного твору. Такий рівень виявлено у 14% досліджуваних.

Середній рівень виявили майбутні вчителі музики, що недостатньо самостійно можуть зробити вибір педагогічно-доцільних творчих методів керівництва шкільним творчим колективом у період проведення педагогічної практики. Таким студентам необхідне вдумливе керівництво з боку викладачів для прийняття важливих рішень, особливо у виборі власної стратегії особистісного співацького розвитку в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Студентам, яких ми віднесли до середнього рівня притаманна творча активність, але їм часто складно проявляти вольові якості у вокально-хоровому навчанні, вміння створювати креативне середовище з учнями у процесі проведення педагогічної практики. Студенти, які належать до середнього рівня розвитку самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності виявляють різноманітні творчі прояви, але вони недостатньо вправно виступають в ролі виконавця-інтерпретатора. Такий рівень зафіксовано у 64% респондентів.

Низький рівень показали студенти, що у достатній мірі, не можуть зробити вибір педагогічно-доцільних творчих методів керівництва шкільним творчим колективом. Таким студентам необхідне сугестивне керівництво з боку викладачів для прийняття важливих рішень, особливо у виборі власної стратегії особистісного співацького розвитку в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Студенти, яких ми віднесли до низького рівня мало активні, їм складно проявляти вольові якості у вокально-хоровому навчанні, вони лише з допомогою викладача створюють креативне середовище з учнями у процесі проведення педагогічної практики. Студенти, які належать до низького рівня розвитку самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майже не проявляють творчі здібності, недостатньо вправно виступають в ролі виконавця-інтерпретатора. Такі студенти потребують особливої педагогічної уваги і допомоги у самоорганізації в процесі вокально-хорової діяльності. До низького рівня віднесено 22% опитаних.

У висновках доцільно зазначити, що здійснення констатувального

експерименту надало змогу продіагностувати рівні сформованості самоконтролю, які на сьогоднішній день існують у студентів Інститутів мистецтв під час інтерпретаційної діяльності, а також надати високому, середньому і низькому рівням якісні характеристики. Згідно означеного діагностування на низькому та середньому рівнях знаходиться три чверті опитаних.

Використана література:

1. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство: статьи и очерки / Лев Аронович Баренбойм. – Л. : Музыка, 1974. – 336 [2] с.
2. Москаленко В. Г. Лекции по музыкальной интерпретации: уч. пособ. / В. Г. Москаленко. – К. : ТОВ “Типография Клякса”, 2012. – 272 с.
3. Петрушин В. И. Музыкальная психология: учеб. пособие для студ. и препод. / В. И. Петрушин. – М. : ГИЦ ВЛАДОС, 1997. – 384 с.

References:

1. Barenboym L. A. Muzykalnaya pedagogika i ispolnitelstvo: stati i ocherki / Lev Aronovich Barenboym. – L. : Muzyka, 1974. – 336 [2] s.
2. Moskalenko V. G. Lektsii po muzykalnoy interpretatsii: uch. posob. / V. G. Moskalenko. – K. : TOV “Tipografiya Klyaksa”, 2012. – 272 s.
3. Petrushin V. I. Muzykalnaya psikhologiya: ucheb. posobie dlya stud. i prepod. / V. I. Petrushin. – M. : GITs VLADOS, 1997. – 384 s.

БАЙ ШАОЖУН. Диагностические методики оценки самоконтроля студентов в процессе творческой интерпретационной деятельности.

Статья раскрывает особенности использования диагностических методик оценки самоконтроля студентов институтов искусств и музыкально-педагогических факультетов педагогических университетов. Осуществлен критериально-уровневый анализ указанного феномена в процессе творческой интерпретационной деятельности. Проведенная диагностическая работа позволила охарактеризовать уровни сформированности самоконтроля будущих учителей музыки в процессе интерпретации музыкальных произведений, а именно: высокий, средний и низкий. Определена зависимость интерпретационной деятельности от развития творческих способностей будущих учителей музыки.

Ключевые слова: диагностические методики, самоконтроль, оценка, будущие учителя музыки, творчество, интерпретация музыкальных произведений.

BY SHAOZHUN. Diagnostic methods of self-assessment of students in the creative process of interpretation.

The article reveals the differences in the use of diagnostic methods of evaluating students' self Institute of Art and Music teaching faculties of pedagogical universities. Done criterion-level analysis of the phenomenon appointed in the creative interpretation activities. Carried out diagnostic work has allowed to characterize the level of self-formation of future music teachers in the interpretation of music, namely high, medium and low. The dependence of interpretation of the development of creative abilities of future teachers.

Keywords: diagnostic techniques, self-monitoring, evaluation, future teachers of music, creativity, interpretation of music.